

DIGITALA FOTSPÅR

EN STUDIE AV MEDIOTEKNIKSTUDENTERS REFLEKTIONER KRING DE SPÅR DE LÄMNAS PÅ INTERNET

Susanna Berggren
KTH/Mediateknik
suzju@kth.se

SAMMANFATTNING

Denna studie ämnar undersöka medieteknikstudenters reflektioner kring de spår de lämnar på Internet. Den har genomförts med hjälp av en testgrupp som bestod av 4 studenter i årskurs 1 på civilingenjörsprogrammet i medieteknik på KTH. Det är en intressant testgrupp då de är medievana och stora användare av Internetkommunikation. Då Internet blivit en fundamental stomme i samhället och i personers vardag påverkar det oss på sätt som vi kanske inte anade tidigare. Resultaten från studien påvisar just en rädsla för att deras framtid kommer att påverkas av deras handlingar och kommentarer som görs på Internet idag. Efter egna och bekantas erfarenheter vet jag att det förekommer gallring och personundersökningar med hjälp av portaler på Internet. Därför tycker jag det är viktigt att skydda sitt anseende genom att vara vaksam över vilken information och för vem den publiceras.

1 INLEDNING

I dagens samhälle använder vi Internet till en mängd olika saker både i privatlivet och i arbetslivet. Vi lämnar spår efter oss som kan ha positiva effekter, t.ex. nya vänner, du kan blogga professionellt etc. Men även negativa effekter, t.ex. att du blir bortsorterad för att arbetsgivaren sett olämpliga bilder på dig på någon websida, eller att du blir anmäld efter att du skrivit från ditt hjärta på din egen sida. Syftet med den här undersökningen är att ta reda på medieteknikstudenters reflektioner över de spår de lämnar på Internet. Detta är intressant då både skrivande och ventilerande på Internet samt att vänner och arbetsgivare leker detektiver är en ökande trend. Anledningen till den specifika urvalsgruppen och varför den är intressant är att de dels använder Internet rätt mycket då de är både studenter och intresserade av medieteknik, en bra målgrupp som kan tänka sig använda Internet till mycket, dessutom kan deras val av Internetkommunikation påverka deras framtida arbete. Detta är en studie av medieteknikstudenters reflektioner kring de spår de lämnar på Internet.

2 METOD

För att komma fram till min slutsats har jag låtit genomföra en undersökning där deltagarna fört loggbok under 3 dagar. De har bland annat fått svara på frågor om deras vanor och reflektioner över deras fotspår på Internet. En enkät med 10 frågor har också besvarats och analyserats. Urvalet för undersökningen har varit en blandad grupp av klasskamrater på *Medieteknik* årskurs 1, KTH, denna grupp var resultatet från en gruppövning i början av kursen i *Introduktion till medieteknik*. Urvalsgruppens ålder är mellan 19-26 och könsfördelningen är 25% kvinnor och 75% män.

3 RESULTAT

Min enkät har påvisat en mängd intressanta resultat. Det vanligaste sättet att kommunicera via Internet hos studiegruppen är via Internetsamhällen, communities, som *Facebook*, e-post och forum. Bland forumen är *Flashback* vanligast bland testgruppen. Hur ofta de skriver av sig på Internet är högst personligt men det vanligaste är att de skriver ungefär en gång om dagen. Anledningen att de skriver är för att hålla sina vänner uppdaterade, skolaktivitet som kräver engagemang, eller ett brinnande intresse i angående något eller bara allmänt exhibitionistiska drag. Trots den stora risken för eventuella komplikationer vid publicering verkar studenterna inte vara helt skrämda över detta utan några tycker att ifall någon har något att dölja borde de använda sig av privata kommunikationsmöjligheter som *MSN-dat* eller privat e-post. En student berättar dock att hon inte vågar ha någon blogg då hon i hennes första blogg blivit anmäld för förtal och efter blogg 2 blev hon avskedad då detta skett på arbetstid. Det är otäckt när någon på ett forum vet saker om en genom att de aktivt letat upp

information från andra forum, sidor etc. tycker en annan student. Alla tror att det ofta bryts mot *PUL*, personuppgiftslagen, men bara hälften av testgruppen tycker att det borde krävas en persons godkännande för att publicera en bild/info om denne.

På frågan om vilken bild på sig själv deras framtida arbetsgivare skulle se om de sökte efter denne på Internet är svaret mestadels festbilder. Allmänna reflektioner över hur de spår de lämnar kan påverka deras framtid är skilda. En ung man tycker att arbetsgivarna får ta hänsyn över att sådana communities inte är till för att lägga upp "seriösa" bilder. Men han tror heller inte att arbetsgivarna inte kommer söka efter honom inför en arbetsintervju. En annan student är mer orolig för framtiden och berättar att han alltid använder olika användarnamn, undviker att skriva personliga uppgifter och uppger ogärna sin e-postadress. En tredje deltagare censurerar sig själv fortgående och skriver bara det han tycker känns bra och som ett vettigt handlingsätt och hoppas på att slippa ångra sig om några år. Andra tips från den fjärde deltagaren för att undvika att lämna digitala fotspår är att nästan aldrig lämna ut sitt riktiga namn eller mobilnummer. Hon använder sig också av två olika e-postadresser där en hålls privat medans den andra lämnas ut vid eventuella behov.

4 ANALYS

Trots att studiegruppen var en ytterst liten grupp har deras medverkan gett mig en god grund. Deras dagböcker visar på att de är aktiva och kommunicerar mycket via Internet då många läser och tar in nya åsikter via bloggar och forum. Eftersom testgruppen är ung och många inte varit aktiva i arbetslivet tror jag inte att de är tillräckligt medvetna om farorna med publicerat material på nätet. Min och mina vänners erfarenheter är att flertalet arbetsgivares första åtgärd efter att ha läst igenom ett CV inför en anställning är att undersöka vilken person den sökande är på sidor som *Facebook* eller *Google*. Detta görs även inför möten med försäljare., föreläsare och kollegor. Jag har själv under mitt internship sommaren 2008 sökt efter många kollegor och minst två personer inför möten. Båda hittade jag på bilder på *sthlminest.se* och *Facebook*. Jag tror det är viktigt att skydda sin profil och göra den privat och tillgänglig för endast vänner, speciellt om du tror att du har material som kan uppfattas negativt hos en arbetsgivare. Du kanske tyckte det var en superbra idé att ställa upp på en festbild kl 02 på den hipa klubben som senare hamnar på *sthlminest.se* men kanske inte lika kul att alla i flera veckor efteråt kan se hur berusad du var den kvällen. De börjar bli, om de inte redan är, vaksamma på problematiken och de skyddar sig bakom användarnamn och gör ett försök till anonymitet genom att censurera sina inlägg från kontaktuppgifter m.m. Frågan är vad framtiden har att erbjuda gällande *PUL* och internetintegritet och vi kan blott vänta på svaret.

En svaghet i rapporten är att det bara är ett fåtal personer som deltagit i enkäten och fört dagbok, vilket gör att studien är extremt beroende på hur sanningsenlig och noggrann studenten varit när denne fyllt i sina svar.

Bilaga 1

Jag har ställt frågorna nedan och bett studiegruppen skicka in dagbok från 3 dagar i följd.

Dagbok

- 1 Har du och i så fall vad har du kommunicerat och publicerat över Internet idag?
- 2 Vilka bloggar/forum har du besökt idag?
- 3 Vad var det för känsla som gjorde att du skrev av dig på Internet

Student 1

1

Kommenterade en bild på facebook, pratat med min brorsa över msn, tog emot 2 mail, skickat ett.

Kommenterade en bild samt skrev till en vän på facebook, pratat med en vän över msn, fått

Skrev till en vän på facebook, skickade ett mail

2

strider.blogg.se macworld.idg.se flashback.info flashback.org

strider.blogg.se macworld.idg.se flashback.info
strider.blogg.se macworld.idg.se flashback.info

3

För att jag hade lagt upp bilden och ville vara delaktig i kommenteringen
Ville framställa mig som humoristisk, svarade på ett meddelande
Känslan att det kanske var bra att svara på inlägget nu så det inte blir för gammalt.

Student 2

1

MSN-chatt, facebook-meddelande, forumpostat, mailat.
MSN-chatt, facebook-meddelande, forumpostat, mailat, spelat datorspel
Online
MSN-chatt, facebook-meddelande, forumpostat, mailat.

2

Ingen blogg.
Ingen blogg.
Ingen blogg.

3

Forum besökta: flashback.info, GTAsajten.com,
sweclockers.se,
Forum besökta: flashback.info, GTAsajten.com,
Forum besökta: flashback.info, GTAsajten.com
Känsla: gör det på rutin så det är ingen speciell känsla Har vissa
sidor som jag besöker flera gånger varje dag, bland annat forum och
torrentsidor. Ifall jag dock har varit utan Internet några dagar så
kan jag få en abstinenskänsla, ganska stark.

Student 3

1

Jag har inte publicerat någon information på Internet de senaste 3 dagarna.
(För traders räknas väl inte, det är det enda + bloggarna som jag är inne på på nätet!)

2

Har besökt bloggarna: Style By Kling, Underbaraclara, Blondinbella, Fahrmans mode, Sofis snapshots och Linns Modeblogg.

3

Har ej skrivit av mig på nätet. Not after mina previous bloggar!

Student 4

1

Ja, via MSN, webmail och Bilda.
Ja, via MSN, webmail och Bilda.
Ja, via MSN, Bilda och mail

2

Bildas
Facebook om det nu räknas och Bilda
Bildas

3

För att nå andra, allt var studierelaterad
Dels av nyfikenhet vad andra höll på med och dels att jag behövde skicka material till andra.
Skulle bestämma när vi skulle ha möte och komplettera en inlämning.

Kommunicerar du genom något av följande medier:

Communities t.ex. Facebook/MySpace/liknande
Forum t.ex. Flashback/Bröllopstorget/99.se
Communities t.ex. Facebook/MySpace/liknande
Forum t.ex. Flashback/Bröllopstorget/99.se

Hur ofta skriver du på de ovan nämnda medier

En gång om dagen
Flera gånger om dagen
En gång om dagen
1-3 gånger per månad

Varför skriver du på Internet?

både att hålla vänner uppdaterade och skola/studier
Brinnande intresse i ett ämne
Hålla vänner uppdaterade
Exhibitionistiska drag

Är du rädd för att du skulle kunna råka illa ut pga det du kommunicerar på Internet?

Nej, för det finns alltid MSN om man inte vill att alla skall kunna ta del av det du skriver.
Ja, det kan vara skrämmande när någon på ett forum vet saker om en som man aldrig berättat om, om de sökt på andra forum efter samma nick, email, riktiga namn, etc.

En väldigt specifik sak som hände i gymnasiet var att jag och en vän som är intresserade av biologi och att bygga saker, valde att göra en odlingsanläggning i en garderob som projektarbete. Vi hade såklart läst på på sidor där folk odlar cannabis, och det var inget vi hymlade om att det var därifrån som vi fått inspirationen. Men vad som var skrämmande var att när vi skulle ha samtal om arbetet och vi kom in i handledarens kontor så satt han med ett forum uppe, där jag är väldigt aktiv, i en tråd med titeln nåt i stil med att cannabis bör legaliseras och där många postat drogromantiska inlägg. Jag hade nämligen lagt upp bilder från utförandet och ppt-presentationen i den tråden, och om man hade bläddrat lite längre bak i tråden, "känslig information". Förhoppningsvis lusläste han inte hela tråden och jag editerade bort alla mina alster i den efter samtalet. Men det blev iaf en lite jobbig diskussion och han tänkte dra ner betygget eftersom arbetet i och med det kändes oseriöst, fast jag lyckades prata mig ur situationen så det slutade väl.

Nej. Jag använder inte internet för att vädra mina innersta tankar och åsikter och tror inte att jag i framtiden kommer att ha något skelett i någon blogg som kan ge mig problem. Möjligen att man har någon konversation över msn som skulle kunna råka illa ut för men sådan information brukar i regel inte offentliggöras och sparas någonstans där folk kan hitta det så den risken ser jag som otroligt liten.

Absolut. Jag vågar inte ha någon blogg längre eftersom jag vet att jag inte kan hålla mig inom gränserna, om jag blir arg så blir jag riktigt arg och då kan jag sitta och elda upp mig framför datorn och det slutar med katastrof. Not good. Så numera går jag bara in på älskade Bröllopstorget lite då och då för att få lite "feel good"-boost.

Tror du att det ofta bryts mot PUL och att det läggs ut saker utan godkännande.

Ibland
Ibland
Ja
Ja, jätteofta och mest hela tiden!

Tycker du att det krävs en persons godkännande för att lägga ut en bild/info om denne?

Nej
Nej, inte om den inte är kränkande/integritetskränkande
Ja. Jag tycker att personen i fråga alltid skall ha rätt att bestämma om han/hon inte vill bli publicerad på nätet.

Absolut! Kanske inte info men en bild. Privata saker tycker jag absolut att man måste fråga om man får lägga ut innan man gör det men allmänna saker tycker jag inte att man ska behöva be om lov om, det känner ju antagligen de flesta redan till. Som att jag och du är blonda, SuzyLu!

Vilken bild av dig tror du din framtida arbetsgivare får om denne söker efter dig på Internet innan anställning?

Förmodligen bild från någon fest

Inte den bilden man helst vill visa. Kollar man på facebook t.ex. så sitter man ju med en öl i handen på majoriteten av bilderna... men så ser säklart inte verkligheten ut!

Att jag är en långhårig man som spelar musik och har pluggat på KTH. Det är svårt att säga vad som kommer finnas om mig på nätet om såg fem år (när jag kommer behöva söka ett "riktigt" jobb) men genom att hela tiden ha det lite i bakhuvudet när man publicerar saker på nätet kan man nog på ett sätt kontrollera vilken information man vill skall finnas ute för allmän beskådan. Det kan handla om bloggar, facebook-album osv.

Ojoj... Det beror på om mina gamla bloggar fortfarande är registrerade eller inte. Där står iofs inte mitt namn med så om de Googlar på mig (vilket jag gjort själv) så är det enda man får upp att någon som också heter Therese Fleetwood (och bor i Virginia i USA) har gått på något mystiskt college och att någon som också heter Fleetwood i efternamn har sålt en Jaguar och ett fotbad på Blocket.se.

Hur reflekterar du över att de spår du lämnar kan påverka andras syn på dig nu eller i framtiden?

Arbetsgivarna får ju ta hänsyn att sådana communities inte är till för att lägga upp "seriösa" bilder. Tror dock inte andra går in för att söka efter mig där inför en arbetsintervju eller dylikt.

Jag brukar tänka på att inte skriva personliga uppgifter på sidor som där jag inte är säker på att alltid kunna stå för det jag skrivit. Jag använder olika användarnamn på olika sidor och uppger ogärna min epostadress.

Jag tänker som så att jag gör det som känns bra och verkar som ett vettigt handlingsätt nu så kommer jag slippa att konstiga åsikter och uttalanden dyker upp om några år.

Jag försöker att lämna så lite spår som möjligt, lämnar väldigt sällan ut mitt efternamn eftersom det är såpass ovanligt och aldrig mobilnummer eller liknande. Sedan har jag två olika mailadresser, en "privat" och en som jag använder till att registrera mig på sajter och liknande där det krävs en mailadress.

Har du provat googla dig själv och i såfall blev du överraskad över någon träff?

Nja, var från Tennis klubben och teknikåttan. Lite häftigt :D

Nej.

Ja! Jag blev inte överraskad då jag var där själv men den träffen som länkar till skoltidningen med en lång artikel om när jag var lucia. Det var tider det. Mycket läsvärd artikel för övrigt som behandlar jämställdhetsdebatten samt könsroller i samhället.

Hih, absolut, kolla svaret ovan! :)